

Bezmemorijski sustav

ima svojstvo da odziv sustava ovisi samo o trenutnoj vrijednosti ulaznog signala, a ne o njegovim prethodnim ili budućim vrijednostima.

Memorijski signal

oznaka $u(-\infty; t]$ kazuje kako je u određivanju odziva y , u trenutku t , potrebno poznavati ulazni signal, ne samo u trenutku t , već i na cijelom intervalu $(-\infty; t]$

Nekauzalni sustav

trenutni odziv sustava je bio posljedica trenutne i prošlih vrijednosti ulaznog signala.

Vremenski stalan sustav

su sustavi koji nemijenjaju parametre tijekom vremena.

Linearan sustav

linearne sustave obilježava i vazno svojstvo po kojem je za ulaz jednak nula i izlaz jednak nula

$$y_1 = S(u_1); \quad y_2 = S(u_2)$$

$$S(a \cdot u_1) + S(b \cdot u_2) = a \cdot y_1 + b \cdot y_2$$

BIBO stabilnost

sustav je BIBO stabilan ako je za svaki omeđeni ulaz njegov odziv također omeđen.

$$|u(t)| \leq M_u < \infty \quad \rightarrow \quad |y(t)| \leq M_y < \infty$$

$$|u(n)| \leq M_u < \infty \quad \rightarrow \quad |y(n)| \leq M_y < \infty$$

Konvolucijski zbroj

$$Y(n) = (u * h)(n) = \sum_{m=-\infty}^{\infty} u(m)h(n - m)$$

-svojstva: 1) $y(n) = (u * (h_1 + h_2))(n) = (u * h_1)(n) + (u * h_2)(n)$

2) komutativnost $(x_1 * x_2)(n) = (x_2 * x_1)(n)$

3) komutativnost $(x_1 * (x_2 * x_3))(n) = ((x_1 * x_2) * x_3)(n)$

4) $(E^{-p}(x_1) * E^{-q}(x_2))(n) = y(n - p - q) = \sum_{j=-\infty}^{\infty} x_1(j)x_2(n - p - q - j)$

5) $(x * \delta)(n) = \sum_{m=-\infty}^{\infty} x(m)\delta(n - m) = x(n)$

Konvolucijski integral

$$y(t) = (u * h)(t) = \int_{-\infty}^{\infty} f(\tau)g(t - \tau)d\tau$$

- svojstva:
- 1)komutativnost $(x_1 * x_2)(t) = (x_2 * x_1)(t)$
  - 2)distributivnost $(x_1 * (x_2 + x_3))(t) = (x_1 * x_2)(t) + (x_1 * x_3)(t)$
  - 3)asocijativnost $(x_1 * (x_2 * x_3))(t) = ((x_1 * x_2) * x_3)(t)$
  - 4)pomak $(E^{-1}_{t_1}(x_1) * E^{-1}_{t_2}(x_2))(t) = y(t - t_1 - t_2)$
  - 5)

$$(f * \delta)(t) = \int_{-\infty}^{\infty} f(\tau)\delta(t - \tau)d\tau = f(t)$$

Jednadžba diferencije(diskretni)

Nepobuđeni sustav-> je komponenta totalnog odziva koja je posljedica samo djelovanja pocetnih uvjeta $y_0(n) = y_h(n)$

Mirni sustav-> je komponenta odziva koja je posljedica djelovanja pobude uz pocetne uvjete jednake nuli $y_m(n) = y_h(n) + y_p(n)$

Prirrodni sustav-> $y_{prirodni}(n) = y(n) - y_p(n)$

Prislini-> $y_{prisilni}(n) = y_p(n)$

Totalni odaziv:

- 1) odaziv nepobuđenog sustava + odaziv mirnog sustava $[y(n) = y_0(n) + y_m(n)]$
- 2) homogeno + partikularno $[Y(n) = y_h(n) + y_p(n)]$

-partikularno rješenje:

u(n)	y(n)
A (konst)	K
Arⁿ	Kr ⁿ
Arⁿ, r=q_i	Knr ⁿ
An^M	K ₀ +nK ₁ +.....+n ^M K _M
rⁿn^M	r ⁿ (K ₀ +nK ₁ +.....+n ^M K _M)
Acos(ω₀n)	K ₁ cos(ω ₀ n)+K ₂ sin(ω ₀ n)
Asin(ω₀n)	K ₁ cos(ω ₀ n)+K ₂ sin(ω ₀ n)

Dif jedn.(kontinuirani)

Nepobuđeni sustav-> je komponenta totalnog odziva koja je posljedica samo djelovanja pocetnih uvjeta $y_0(t) = y_h(t)$

Mirni sustav-> je komponenta odziva koja je posljedica djelovanja pobude uz pocetne uvjete jednake nuli $y_m(t) = y_h(t) + y_p(t)$

Prirrodni sustav-> $y_{prirodni}(t) = y(t) - y_p(t)$

Prisilni-> $y_{prisilni}(t) = y_p(t)$

Totalni odaziv:

- 1) odaziv nepobuđenog sustava + odaziv mirnog sustava $[y(t) = y_0(t) + y_m(t)]$
- 2) homogeno + partikularno $[Y(t) = y_h(t) + y_p(t)]$

-partikularno rješenje:

u(t)	y(t)
A (konst)	K
Ar^t	Kr ^t
Ar^t, r=q_i	Knr ^t
At^M	K ₀ +tK ₁ +.....+t ^M K _M
r^tt^M	r ^t (K ₀ +tK ₁ +.....+t ^M K _M)
Acos(ω₀t)	K ₁ cos(ω ₀ t)+K ₂ sin(ω ₀ t)
Asin(ω₀t)	K ₁ cos(ω ₀ t)+K ₂ sin(ω ₀ t)

-početni uvjeti su objašnjeni na službenom šalabahteru

Frekvencijska karakteristika sustava(kontinuirani)

$$u(t) = Ue^{st} = U(\cos(\omega t) + \sin(\omega t))$$

$$y_p(t) = Ye^{st} = H(j\omega)Ue^{j\omega t}$$

$$H(-j\omega) = H^*(j\omega)$$

$$s = j\omega$$

$$\text{-amplitudna frekvencijska karakteristika : } |H(j\omega)| = \sqrt{(Re[H(j\omega)])^2 + (Im[H(j\omega)])^2}$$

$$\text{-fazna frekvencijska karakteristika : } kut[H(j\omega)] = \arctg\left(\frac{Re[H(j\omega)]}{Im[H(j\omega)]}\right)$$

$$1) \quad \arctg\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$2) \quad \arctg\left(\frac{-a}{b}\right) = -\arctg\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$3) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{-b}\right) = \pi - \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$4) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{-a}{-b}\right) = \pi + \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

-prisilni odaziv: $y_p(t) = |H(j\omega)| U \cos(\omega_0 t + \operatorname{kut}[H(j\omega)])$ -> umjesto cos može biti sin
ako je je on na ulazu, a cos je ako
njega imamo na ulazu

-sustav je stabilan ako je realni dio pola negativan

- $\operatorname{Re}[H(j\omega)]$ parna funkcija od ω

- $\operatorname{Im}[H(j\omega)]$ neparna funkcija od ω

- $|H(j\omega)|$ parna funkcija od ω

- $\operatorname{kut}[H(j\omega)]$ neparna funkcija od ω

Frekvencijska karakteristika sustava(diskretni)

$$u(n) = U z^n$$

$$y(n) = H(z) U z^n$$

$$H(z) = \sum_{m=-\infty}^{\infty} h(m) z^{-m}$$

$$z = e^{j\Omega}$$

-amplitudna frekvencijska karakteristika : $|H(e^{j\Omega})| = \sqrt{(\operatorname{Re}[H(e^{j\Omega})])^2 + (\operatorname{Im}[H(e^{j\Omega})])^2}$

-fazna frekvencijska karakteristika : $\operatorname{kut}[H(e^{j\Omega})] = \operatorname{arctg}\left(\frac{\operatorname{Re}[H(e^{j\Omega})]}{\operatorname{Im}[H(e^{j\Omega})]}\right)$

$$1) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$2) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{-a}{b}\right) = -\operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$3) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{-b}\right) = \pi - \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

$$4) \quad \operatorname{arctg}\left(\frac{-a}{-b}\right) = \pi + \operatorname{arctg}\left(\frac{a}{b}\right)$$

-prisilni odaziv: $y_p(n) = |H(e^{j\Omega})| U \cos(\Omega_0 n + \operatorname{kut}[H(e^{j\Omega})])$ -> umjesto cos može biti sin
ako je je on na ulazu, a cos je ako
njega imamo na ulazu

-sustav je stabilan ako su realni dio polova negativan

- $\text{Re}[H(e^{j\Omega})]$ parna funkcija od Ω

- $\text{Im}[H(e^{j\Omega})]$ neparna funkcija od Ω

- $|H(e^{j\Omega})|$ parna funkcija od Ω

- $\text{kut}[H(e^{j\Omega})]$ neparna funkcija od Ω

Z transformacija

$$X(z) = \sum_{n=0}^{\infty} x(n) z^{-n}$$

$$z = re^{j\Omega}$$

-apsolutna konvergencija sume garantira i konvergenciju $X(z)$

-osnovne z transformacije:

$x(n)$	$X(z)$
$\delta(n)$	1
$\delta(n-m)$	z^{-m}
$\mu(n)$	$\frac{z}{z-1}$
$n \mu(n)$	$\frac{z}{(z-1)^2}$
$n^2 \mu(n)$	$\frac{z(z+1)}{(z-1)^3}$
$n^3 \mu(n)$	$\frac{z(z^2+4z+1)}{(z-1)^4}$
$a^n \mu(n)$	$\frac{z}{z-a}$
$na^n \mu(n)$	$\frac{az}{(z-a)^2}$
$n^2 a^n \mu(n)$	$\frac{az(z+a)}{(z-a)^3}$
$\frac{n(n-1)(n-2) \dots (n-m+1)}{a^m m!} \mu(n)$	$\frac{z}{(z-a)^{m+1}}$
$\cos(\Omega_0 n) \mu(n)$	$\frac{z(z - \cos(\Omega_0))}{z^2 - 2 \cos(\Omega_0) z + 1}$
$\sin(\Omega_0 n) \mu(n)$	$\frac{\sin(\Omega_0) z}{z^2 - 2 \cos(\Omega_0) z + 1}$
$a^n \cos(\Omega_0 n) \mu(n)$	$\frac{z(z - a \cos(\Omega_0))}{z^2 - 2 a \cos(\Omega_0) z + a^2}$
$a^n \sin(\Omega_0 n) \mu(n)$	$\frac{a \sin(\Omega_0) z}{z^2 - 2 a \cos(\Omega_0) z + a^2}$

-svojstva: 1)linearnost $w(n)=a x(n)+b y(n) \rightarrow W(z)=a X(z)+b Y(z)$

2) pomak $Z\{x(n+p)\} = z^p [X(z) - \sum_{m=0}^{p-1} x(m)z^{-m}]$

3) $Z\{x(n-p)\} = z^{-p} [X(z) - \sum_{m=-p}^{-1} x(m)z^{-m}]$

4) konvolucijski zbroj $h(n) * u(n) \xrightarrow{Z} H(z)U(z)$

5) množenje s 'a'ⁿ $Y(z) = Z\{y(n)\} = Z\{a^n x(n)\} = X\left(\frac{z}{a}\right)$

Npr. $y(n) = x(n)\cos(\Omega_0 n) = x(n)0.5[e^{-j\Omega_0 n} + e^{j\Omega_0 n}]$

$$Z\{x(n)\cos(\Omega_0 n)\} = 0.5[X(ze^{j\Omega_0}) + X(ze^{-j\Omega_0})]$$

6) množenje s 'n' $Y(z) = Z\{n^p x(n)\} = \left(-z \frac{d}{dz}\right)^p X(z)$

7) početna vrijednost niza $x(0) = \lim_{z \rightarrow \infty} X(z)$

8) konačna vrijednost niza $\lim_{z \rightarrow 1} (1 - z^{-1})X(z) = \lim_{N \rightarrow \infty} x(N)$

-inverzna z transformacija:

1) razvoj u red $X(z) = x(0) + x(1)z^{-1} + x(2)z^{-2} + x(3)z^{-3} + \dots \rightarrow$

$$\rightarrow x(n) = x(0)\delta(n) + x(1)\delta(n-1) + x(2)\delta(n-2) + x(3)\delta(n-3) + \dots$$

- razvoj u red za X(z) postizemo dijeljenjem brojnika s nazivnikom

2) rastavom na parcijalne razlomke

-brojnik treba biti polinom većeg reda nego nazivnik, ako nije tako onda se mora dijeliti brojnik s nazivnikom

-rastavimo na parcijalne razlomke (postupak ima objašnjen u 14. cijelini 52. slajd) i prepoznamo oblik te ga pretvorimo iz frekvencijske domene u vremensku

Laplaceova transformacija

$$X(s) = \int_{0-}^{\infty} x(t)e^{-st} dt$$

$$s = \sigma + j\omega$$

- L transformacija postoji za sve signale koji ne rastu brže od nekog eksponencijalnog signala Ce^{at} i vrijedi : $\int_{0-}^{\infty} |x(t)e^{-\sigma t}| dt < \infty$; $|x(t)| \leq Ce^{at}$; $\sigma > a$

-osnovne L transformacije:

$x(t)$	$X(s)$
$\delta(t)$	1
$\delta(t-\tau)$	$e^{-s\tau}$

$\mu(t)$	$\frac{1}{s}$
$t\mu(t)$	$\frac{1}{s^2}$
$t^j \mu(t)$	$\frac{j!}{s^{j+1}}$
$e^{at}\mu(t)$	$\frac{1}{s-a}$
$te^{at}\mu(t)$	$\frac{1}{(s-a)^2}$
$t^j e^{at}\mu(t)$	$\frac{j!}{(s-a)^{j+1}}$
$\cos(bt)\mu(t)$	$\frac{s}{s^2+b^2}$
$\sin(bt)\mu(t)$	$\frac{b}{s^2+b^2}$
$e^{-at}\cos(bt)\mu(t)$	$\frac{s+a}{(s+a)^2+b^2}$
$e^{-at}\sin(bt)\mu(t)$	$\frac{b}{(s+a)^2+b^2}$
$re^{-at}\sin(bt+\theta)\mu(t)$	$\frac{(r\cos(\theta)s + (ar\cos(\theta) - br\sin(\theta))}{s^2 + 2as + (a^2 + b^2)}$
$re^{-at}\sin(bt+\theta)\mu(t)$	$\frac{0.5re^{j\theta}}{s+a-jb} + \frac{0.5re^{-j\theta}}{s+a+jb}$

-svojstva: 1) linearnost $w(t)=a x(t)+b y(t) \rightarrow W(s)=a X(s)+b Y(s)$

2)vremenski pomak $L\{x(t-\tau)\mu(t-\tau)\}=e^{-s\tau}X(s)$

3)fazni pomak $L\{x(t)e^{at}\}=X(s-a)$

4) $L\{x(at)\}=\frac{1}{a}X(\frac{s}{a})$

5)konvolucija $L\{[x_1(t)\mu(t)* x_2(t)\mu(t)]\}=X_1(s)X_2(s)$

6)vremenska derivacija $L\{\frac{d^j x(t)}{dt^j}\}=s^jX(s)-\sum_{m=1}^j s^{j-m}x^{(m-1)}(0^-)$

7)integracija u vremenu $L\{\int_{0^-}^t x(\tau)d\tau\}=\frac{1}{s}X(s)$

8)frekvencijska derivacija $L\{(-t)^j x(t)\}=\int_{0^-}^{\infty} [(-t)^j x(t)e^{-st}dt]=\frac{d^j}{ds^j}(X(s))$

-inverzna L transformacija:

-rastavom na parcijalne razlomke:

- nazivnik treba biti polinom većeg reda nego brojnik, ako nije tako onda se mora dijeliti brojnik s nazivnikom

-rastavimo na parcijalne razlomke(postupak ima objašnjen u 15. cijelini 34. slajd) i prepoznamo oblik te ga pretvorimo iz frekvencijske domene u vremensku